Устименко О.В.,
кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник
Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національного університету оборони України імені Івана Черняховсько

СПРОМОЖНОСТІ ОПК УКРАЇНИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ТА ВІДНОВЛЕННЯ БРОНЕТЕХНІКИ

Розглянуто оборонно-промисловий комплекс України як сектор економіки, призначений для розроблення і виробництва продукції оборонного призначення, що фактично є фундаментом воєнної безпеки та оборони країни, нинішні пріоритети військово-промислової політики. Розглянуто основне бронетанкове озброєння і техніка, що випускається та відновлюється на підприємствах ДК "Укроборонпром".

Ключові слова: *військово-промислова політика, оборонно-промисловий комплекс, бронетехніка, танки, бронетранспортери*

Considered the military-industrial complex of Ukraine as an economic sector, designed for the development and production of defence products, which actually is the Foundation of military security and defence of the country, the current priorities of the military-industrial policy. Considered the main armored weapons and equipment, which is produced and recovered at the enterprises of group of companies "Ukroboronprom".

Keywords: *military-industrial policy, the military-industrial complex, armored vehicles, tanks, armored personnel carriers*

Постановка проблеми. "Метою військово-промислової політики з підготовки держави до збройного захисту національних інтересів є розвиток оборонно-промислового комплексу (ОПК), підтримка технічного оснащення Збройних Сил України та інших військових формувань на рівні сучасних вимог, зокрема шляхом розроблення, випробування, виробництва, модернізації військової та спеціальної техніки" [1, ст. 147].

ОПК, як сектор економіки, призначений для розроблення і виробництва продукції оборонного призначення, фактично є фундаментом воєнної безпеки та оборони країни. Підтримання високого рівня його розвитку є одним із пріоритетів військово-промислової політики.

Протягом багатьох років видатки вітчизняного оборонного бюджету на технічне оснащення Збройних Сил були чисто символічними й не відповідали навіть мінімальним потребам армії. Оборонні замовлення зменшилися нижче мінімально припустимого рівня. Відбувся вихід за критичний мінімум обсягу виробництва по багатьох видах військової продукції, що призвело до зростання витрат у розрахунку на одиницю продукції, а також до деградації і навіть втрати окремих високотехнологічних виробництв. Згідно аналізу ситуації в ОПК, проведеного В.Горбуліним, якщо 1991 року оборонна продукція становила 27% від загального обсягу продукції машинобудування, то 1997-го лише 4% [2, ст. 206].

Якби не закордонні контракти, які завантажували виробничі потужності підприємств ДК "Укроборонпром", Україна б втратила багато підприємств ОПК.

Лише окупація Російською Федерацією Криму та бойові дії на Сході України надали поштовх процесу переозброєння ЗС України, зростанню замовлень підприємствам ОПК.

Зважаючи на зазначене вище, актуальним є питання подальшого розвитку національного ОПК, підвищення його спроможності щодо розробки, випробування, виробництва та модернізації бронетанкового озброєння і техніки Сухопутних військ Збройних Сил України.

Аналіз останніх досліджень. Проблемні питання розвитку ОПК досліджуються в працях В. Горбуліна [2, 3], С. Згурця [4, 5], В. Бадрака та С. Максимова [5], ін. В основному всі ці фахівці зазначають, що "українські оборонні заводи виживають в основному за рахунок зовнішніх замовлень – на деяких з них об'єми експорту складають 70-90% виробництва, в той час як внутрішнє споживання продукції зменшилось до 5%" [2, ст. 226].

Україна займає перше місце, серед суб'єктів світового воєнно-технічного співробітництва, по відношенню військового експорту до воєнних витрат в період 2005 – 2012 років з показником 30,6%. Друге місце займає Швеція (26,2%), третє – Росія (18%). Інші світові експортери озброєння мають значно менші показники відношення військового експорту до воєнних витрат Німеччина – 7,25%, Франція – 7,2%, Іспанія – 7,14%, Італія – 4,9%, Великобританія – 4%, США – 2,7% [6].

Загрози воєнній безпеці України через технологічне відставання підприємств ОПК, проблеми з оснащенням озброєнням і військовою технікою Збройних Сил України досліджує О.Сальнікова [7].

Метою статті є аналіз роботи ОПК України щодо його спроможностей задовольнити потреби Збройних Сил України у відновленні та випуску бронетехніки.

Основна частина. Перш за все необхідно зазначити, що якою б досконалою не була система державного управління ОПК, щоб він ефективно працював необхідно його стабільно фінансувати.

Військово-технічне співробітництво України з іноземними державами повинно здійснюватись не лише в інтересах просування продукції вітчизняного ОПК на зовнішній ринок, захисту інтересів національного товаровиробника, а й в інтересах забезпечення ЗС України озброєнням, військовою технікою і майном, які не виробляються в Україні. В той же час можна констатувати, що вітчизняний ОПК з перших років незалежності України виявився в ситуації майже повної відсутності замовлень на внутрішньому ринку і був вимушений боротися за виживання на зовнішньому.

Найпершим масштабним зовнішньоторговельним успіхом вітчизняного ОПК вважається контракт на поставку 320 танків Т-80УД, підписаний влітку 1996 року зовнішньоторговельною фірмою "Прогрес" з Пакистаном. За результатами виконання Пакистанського контракту по виробництву 320 танків Т-80УД можна стверджувати, що бронетанкова галузь ОПК України сформувала повністю замкнутий цикл виробництва. Нині вона спроможна випускати широкий спектр сучасної важкої і легкої бронетехніки.

Крім цього на сьогодні українська оборонна промисловість здатна виробляти для потреб Збройних Сил продукцію за такими напрямами як: танкове та авіаційне двигунобудування; військово-транспортна авіація; ракетне озброєння авіаційної та бронетанкової техніки; високоточне озброєння; засоби і комплекси зв'язку та автоматизації; радіолокаційні станції, системи супутникової навігації та електронної протидії; боєприпаси; військові кораблі та патрульні катери.

На підприємствах ОПК також існує можливість виконувати модернізацію та ремонт військової техніки, що знаходиться на озброєнні Збройних Сил України.

Що стосується бронетанкової галузі – головне підприємство ОПК України – Харківське конструкторське бюро машинобудування (ХКМБ) ім. О.О.Морозова – проектує танки починаючи з 1927 р. Тоді ж розгорнуто їх серійне виробництво на Харківському заводі ім. Малишева. В Україні створені легендарні танки БТ, Т-34, Т-64, що були основою бронетанкових і механізованих частин армії Радянського Союзу [8, ст. 212].

Сьогодні до складу галузі входять понад 200 підприємств і конструкторських бюро, які модернізують, розробляють і можуть випускати: танки Т-80УД, Т-84, "Оплот", "Булат", "Ятаган" (на замовлення вони можуть оснащатися новітньою українською розробкою - комплексом вбудованого динамічного захисту з модулями "Ніж"); бронетранспортери БТР-3, БТР-4, "Дозор-Б"; багатоцільові транспортери МТ-ЛБ, МТ-ЛБВМ; двигуни й агрегати бронетехніки; бойові модулі БАУ-23, "Грім", "Шквал", "Штурм", "Парус" тощо.

У 2013 році, за рахунок Тайського контракту, на ДП "Завод ім. В.О.Малишева" в серійне виробництво запущені БМ "Оплот" і танковий двигун 6 ТД-2Е. 4 лютого 2014 року перша партія Оплотів у кількості п'яти машин прибула до Королівства Таїланд. Поставка першої партії танків відбулася у рамках реалізації контракту, укладеного у вересні 2011 року між ДК "Укрспецекспорт" та Королівською Тайською армією щодо поставки до Таїланду 49 одиниць основної БМ "Оплот". Загальна вартість контракту близько $200 млн. Українські танки мають ряд переваг – низький силует, меншу масу, простоту в освоєнні й надійність в експлуатації, меншу вартість в порівнянні з закордонними аналогами. На Т-84, вперше у практиці танкобудування на пострадянському просторі, застосована зварена башта з катаних броньових листів, що при однаковій товщині з литою баштою дає підвищену на 15% стійкість до бронебійних снарядів.

Доволі успішно йде робота по виконанню міжурядової угоди між Україною і Таїландом. У 2006-му та 2011-му роках було підписано контракти на постачання Таїланду до 2015 року 233 одиниці БТР-3Е1. У липні 2013 року ДК "Укрспецекспорт" передав Таїланду партію із 21 одиниці БТР-3, яка включала 6 одиниць БТР-3РК, завершивши виконання першого контракту, та 15 одиниць лінійних БТР-3Е1, що виготовлені в рамках наступного контракту.

БТР-3 – сучасний плаваючий український бронетранспортер, призначений для транспортування і вогневої підтримки в бою мотострілкових підрозділів.

Це спільний проект ХКБМ, компанії ADCOM (Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати) та Державного науково-технічного центру артилерії і стрілецької зброї (ДНТЦ АСВ, України). Основні вимоги до машини, її конструкції та компонування визначили фахівці з ОАЕ, харків'яни відповідали за підготовку шасі, інтеграцію всіх систем бронетранспортера і установку бойового баштового модуля КБА-105 "Шквал" ДНТЦ АСВ.

Перша демонстрація БТР-3У пройшла на виставці IDEX в березні 2001 року в Абу-Дабі. Основою для корпусу БТР-3У послужив корпус БТР-94, серійний випуск якого вже був освоєний.

Ходова частина бронетранспортера практично не відрізняється від БТР-80. Підвіска торсійна керована. Формула коліс – 8Х8. Передні 4 колеса керованого типу. Рульове управління забезпечене гідропідсилювачем (на привід 4-х коліс). Встановлені французькі шини "Michelin" з централізованою системою підкачки. Для перетину водних перешкод у кормі корпусу встановлений водометний двигун. Можливо переміщення по воді від обертання коліс з невеликою швидкістю (до 4-х км/год.). При вході у воду на бронетранспортері піднімається водовідбійний щиток і запускаються насоси відкачування води.

Корпус бронемашини зварного типу з листів катаної броні. Бронезахист – протикульовий, протиосколковий. Встановлена система захисту від зброї масового ураження, та система автоматичного пожежогасіння.

У носовій частині розташоване відділення управління. В ньому розташовані командир і водій-механік. У центральній частині розташоване відділення десанту та місце 3-го члена екіпажу – стрілка, що керує озброєнням. Відділення десанту вміщує 6 осіб. Для входу (виходу) є двері, виконані на кожному борту. Кожні двері роздільного відкривання – нижня частина опускається вниз і формує апарель (ступінь). Верхня частина при відкриванні йде у бік на передню частину машини. У даху відділення десанту є аварійні люки, по бортах амбразури з бронезаслонками та наглядовими приладами для ведення вогню з особистої зброї десантниками. Встановлений комплекс кондиціонування повітря.

У кормовій частині розташоване силове відділення, де встановлено дизельний двигун "Deutz BF6M1015" потужністю 326 к.с. та трансмісію автоматичного типу "Allison MD3066".

З урахуванням вимог ринку і потенційних замовників у ХКБМ був розроблено варіанти: **БТР-3Е**, на який встановлено двигун УТД-20 українського виробництва. Всі характеристики озброєння і захисту ідентичні БТР-3У; **БТР-3Е1** – оснащений новим баштовим модулем БМ-3М "Штурм"; **БТР-3М2** – мінометний бронетранспортер; **БТР-3РК** – ракетний бронетранспортер. Машина створена для боротьби з бронетанковими угрупованнями. Якщо на звичайній лінійній машині встановлено дві ракети, то на БТР-3РК – чотири. Ще 12 ракет перебувають всередині бронетранспортера.

Разом з бельгійською компанією "Cockerill" фахівці Державного підприємства (ДП) "Укроборонсервіс" і Київського бронетанкового заводу адаптували базовий БТР-3Е1 для установки башти CSE 90LP, бельгійського виробництва, що дозволяє використовувати снаряди калібру 90 мм (стандарт

НАТО). Проект також передбачає використання керованих ракет вітчизняного виробництва.

“Мета адаптації – створення спільного з європейським виробником продукту і вихід на нові ринки, де традиційно сильні європейські виробники, скажімо, в Південній Америці та Близькому Сході. Серійне виробництво планується організувати на потужностях Київського бронетанкового заводу” – заявив директор ДП “Укроборонсервіс” Євген Голубенко.

Зазначений БТР було представлено рамках Міжнародної виставки IDEX-2013 на експозиції бельгійської компанії “Cockerill”.

Дозор-Б – бойова броньована машина з колісною формулою 4×4. Призначена для перевезення вантажів і людей і забезпечує захист від впливу стрілецького озброєння і зброї масового ураження, дозволяє встановлювати різноманітне озброєння легкого типу, засоби зв’язку та спецтехніку [9].

БТР-4 – повнопривідна броньована плаваюча машина з колісною формулою 8×8. Бронетранспортер призначений для транспортування особового складу мотострілецьких підрозділів, у тому числі в умовах застосування противником зброї масового ураження, та їх підтримки вогнем в бою. Його бойова маса складає 17,5 тон (з додатковим бронезахистом до 27 тон), екіпаж – 3 чол., десант – до 9 чол. БТР може бути укомплектований як двигуном IVECO, потужністю 430 к.с. з автоматичною гідромеханічною трансмісією, так і вітчизняним дизельним двигуном потужністю 500 к.с. Вони дозволяють розвинути швидкість до 110 км/год. на шосе та до 10 км/год. на воді, запас ходу – 690 км.

БТР-4 по компоновці в значній мірі відрізняється від бронетранспортерів, які були створені раніше, зокрема БТР-60, БТР-70, БТР-80 та БТР-3У. Дана машина має відмінності і від російської моделі БТР-90. У бронетранспортері БТР-4 відсік управління розміщений в передній частині корпусу, в той час як силовий відсік разом з двигуном розміщувався в центральній частині зліва, відразу за місцем водія, а десантний відсік знаходився в задній частині корпусу. Таке компонування машини дає можливість трансформувати десантний і бойовий відсіки для створення машин різного роду підтримки (вогневої, санітарної, ремонтно-евакуаційної, командно-штабної), не змінюючи при цьому технічні рішення щодо розміщення трансмісії і силової установки.

З метою посилення бронювання розроблено модифікацію БТР-4МВ в якій істотно змінили компоновку носової частини. Було вирішено повністю відмовитися від броньованого скла, а також від бічних дверей водія і командира. Таким чином, передбачена можливість установки додаткового, в тому числі динамічного і керамічного захисту. Крім того, згідно з визначеним рівнем протимінного захисту, БТР-4МВ володіє 3-м рівнем балістичного захисту за стандартами НАТО. БТР-4МВ здатний витримати вибух міни потужністю близько 8 кілограмів у тротиловому еквіваленті. При цьому на бронетранспортер може бути встановлена додаткова решітка для забезпечення захисту від ручних протитанкових гранат різних видів. Додатковий захист також дозволяє витримати обстріл снарядами калібру 25 мм з відстані близько півкілометра. Ще

однією особливістю нового бронетранспортера БТР-4МВ є нова кормова частина. Замість двері з вертикальною середньої перемичкою, встановленою на БТР-4Е, тут передбачена спеціальна апарель, яка опускається по всій ширині десантного відсіку, яка дає можливість значно прискорити процес посадки і висадки десанту. Крім того, вона дозволяє використовувати бронетранспортер як перевізник великогабаритних вантажів, зокрема, додаткових боєкомплектів, озброєння і запчастин. В апарелі також є додаткові двері, які можна використовувати для посадки і висадки десанту.

В поточному році ДП "ХКБМ", завершило виготовлення нового варіанту бойової броньованої машини БТР–4Е1 з додатковим захистом. БТР–4Е1 розширює сімейство броньованих машин. Розроблено і виготовлено дослідний зразок і комплект навісної броні, який дозволяє істотно підвищити захист екіпажу і десанту БТР–4Е1. При цьому броня може встановлюватися і демонтуватися силами екіпажу в польових умовах, в залежності від виконуваного бойового завдання та рівня загрози. БТР–4Е1 має модульну конструкцію, яка дозволила створити на базі загального шасі сімейство броньованих машин. У нього входять бронетранспортер, бойова машина піхоти, командирська, командно-штабна, медична і ремонтно-евакуаційна машини. Завдяки застосуванню різних бойових модулів і спеціального обладнання машина може бути пристосована до виконання різних бойових і допоміжних завдань [10].

В залежності від бажання замовника на БТР – 4 можуть бути встановлені різноманітні універсальні бойові модулі: БАУ – 23; "Грім"; "Штурм"; "Парус".

Бойовий модуль БАУ – 23. Розроблено ХЗТМ на базі башти БТР – 80, відрізняється покращеним бронюванням та спареною 23-мм гарматою. На башті розміщено шість пускових установок аерозольних гранат. Як недолік можна зазначити погані умови огляду місцевості стрілком, що не дозволяє використовувати переваги в підвищенні лінії вогню.

Бойовий модуль "Грім". До його складу входять: 30-мм гармата 2А42 зі спареним кулеметом ПКТ, автоматичний гранатомет АГ-17, на направляючих чотири пускових контейнера ПТУР комплексу 9П135М "Конкурс". В наявності також вісім пускових установок аерозольних гранат для протидії лазерним системам наведення супротивника.

Бойовий модуль КБА-105 "Шквал" [8, ст. 251]. До його складу входять: 30-мм гармата КБА-2 (боєкомплект - 300 снарядів), 7,62-мм спарений кулемет КТ-7,62 (2000 патронів), 30-мм автоматичний гранатомет АГ-17 (29 готових до використання гранат, ще 87 гранат в трьох магазинах перевозяться в резерві) і ПТРК "Конкурс" (4 ракети). Конструкція модуля дозволяє легко замінити протитанкові керовані ракети типу "Конкурс" на ПТРК типу "Ред Ерроу" або інші аналоги (в тому числі з наведенням на ціль по лазерному променю). З боків башти розташовуються по три 81-мм пускові установки димових аерозольних гранат для стрільби вперед, які приводяться в дію електроспуском.

Можливе встановлення переносного ЗРК "Голка" та крупнокаліберного кулемета калібру 12,7 мм типу НСВ.

Бойовий модуль БМ-3М "Штурм", має систему стабілізації блоку озброєння в двох площинах, може вражати броньовану техніку, живу силу і гелікоптери. Озброєний: 30-мм гарматою типу 2А72 або ЗТМ-1 з боєкомплектом у 350 снарядів; 7,62-мм кулемет типу ПКТ або КТ з боєкомплектом у 2000 патронів; 30-мм автоматичний гранатомет типу АГ-17 або КБА-117; комплекс керованого озброєння "Бар'єр" з керуванням по лазерному променю і збільшеною дальністю стрільби до 5,5 км. Бойовий модуль має нову систему управління вогнем "Трек" яка забезпечує виявлення наземних цілей і вертольотів та дає змогу оператору дистанційно керувати озброєнням з внутрішнього відсіку бронетранспортера.

Бойовий модуль "Парус" є подальшим розвитком БМ "Штурм". Розробники намагалися збільшити боєкомплект (збільшено до 300 снарядів), скоротити час обслуговування гармати та максимально зменшити габарити модуля. Він може управлятися дистанційно як навідником так і командиром за допомогою електромеханічних приводів. Командир для пошуку цілей може скористатися допомогою камери кругового огляду, яка піднімається на висоту 0,5 м над баштою. БМ "Парус" може укомплектовуватися пусковими установками аерозольних гранат.

Бойовий модуль "Сармат". До його складу входять: протитанкові керовані ракети РК-3 (РК-2С) з дальністю ураження 5000 м (2500 м), кулемет калібру 12,7 М2НВ, допрацьований компанією "Мэнрой ієнжиніринг" (Manroy Engineering), прилади наведення, тепловізійний приціл і пульт дистанційного керування. Всі елементи модуля, за виключенням кулемета і тепловізора – вітчизняного виробництва. Стандартним тепловізором є приціл "SLX-Хоук" (SLX-HAWK) виробництва французької компанії "Селекс-ЕС" (Selex ES). Модуль, в основному, зорієнтований на експортні поставки.

На підприємстві АвтоКрАЗ в партнерстві з компанією Streit Group для потреб Збройних Сил України та Національної Гвардії розроблено і розпочалося виробництво броньованих машин "Кугуар" и "Спартан".

"Спартан" – створений на базі шасі Ford F550, має турбодизельний двигун Ford 6,7 V8 (400 к.с.), обладнаний тепловізором, приладами нічного бачення і пультом дистанційного керування. Автомобіль має загальну вагу близько 8 тон, колісну базу 3576 мм, довжину 6020 мм, кліренс 510 мм, розвиває швидкість до 110 км/год. Зверху встановлена башта з кулеметом і гранатометами та 4 ПТРК "Корсар"

"Кугуар" – повнопривідна броньована машина, призначена для ведення бойових дій в міських умовах. Машина може бути оснащена різноманітними видами бойових модулів, озброєних 7,62-мм або 12,7-мм кулеметом чи 40-мм автоматичним гранатометом. Машина побудована на базі шасі Toyota Land Cruiser 79, має дизельний двигун Toyota 4,0 ТД 240 к.с. чи Toyota 4,5i 218 к.с. Колісна база — 3180 мм, довжина — 5352 мм, кліренс 300 мм, розвиває швидкість до 105 км/год.

Бронювання забезпечує захист екіпажу по класу CEN Level BR6 (від 7,62×51 мм патрона NATO на відстані 10 м). Екіпаж до дев'яти чоловік: троє в

кабіні, шестеро позаду на індивідуальних сидіннях. По бортам с кожної сторони по три віконця для огляду та бійниці для ведення вогню із стрілецької зброї.

Втім необхідно зазначити, що броньовані машини виробництва Кременчуцького автозаводу по своїм тактико-технічних даним більш підходять для потреб правоохоронних органів а ніж Збройних Сил України. В липні поточного року Національна гвардія отримала 20 нових машин "Кугуар". Планується закупити ще 40 [11].

І БТР-3, і БТР-4 завдяки співвідношенню ціна/якість, користуються непоганим попитом на світовому ринку. Збройні Сили України офіційно теж прийняли на озброєння зазначені бронетранспортери. Втім жодної машини не було придбано для потреб ЗС України, навіть рішення про замовлення підприємствам ОПК 10 БТР-4 не було виконано.

Отже ми бачимо, що танки БМ "Оплот", бронетранспортери БТР-3Е та БТР-4Е, що виробляються ОПК України на експорт не закуплено для ЗС України.

Вже у ході проведення антитерористичної операції урядом було прийнято рішення закупити партію БТР-4Е для Національної гвардії та Збройних Сил України. Нацгвардія також отримала 11 бронетранспортерів БТР-3Е, які були випущені ДП "Київський бронетанковий завод", в рамках Тайського контракту.

Бойові дії на Сході України надали можливість підприємствам, що випускають продукцію для потреб ЗС України, нарощувати виробництво. "АвтоКрАЗ" в січні-жовтні 2014 року випустив 1,11 тис. автомобілів, що на 53,3% більше ніж аналогічний показник минулого року. Збільшився випуск продукції на Харківських підприємствах ДК "Укроборонпром", вони потребують більш ніж 1000 нових робітників. У три зміни працюють ДП "Житомирський РМЗ", "Миколаївський РМЗ", інші підприємства ОПК.

В середньому протягом минулих місяців підприємства "Укроборонпрома", за тиждень відновлювали близько 30 одиниць бронетехніки. Так з 27.10 по 2.11.2014 виїзні бригади підприємств-учасників Державного концерну "Укроборонпром" відремонтували 35 одиниць бронетехніки. Було відновлено: основні бойові танки та машини на їх базі Т-64 (БВ), БМ "Булат"; бойові машини піхоти та десанту БМП-1 та БМП-2 у кількості 8 та 5 одиниці відповідно; 2 бронетранспортери БТР-70 та БТР-80, а також 15 бронетранспортерів БТР-3 та БТР-4 для Нацгвардії України. Доведено до належного технічного стану 5 одиниць автомобільної техніки. З 3.11 по 9.11.2014 було відремонтовано 27 одиниць техніки, а саме: 4 основні бойові танки Т-64; 12 бронетранспортерів БТР-3 та БТР-4 для Нацгвардії України; 2 одиниці автомобільної техніки. Доведено до належного технічного стану 9 артилерійських систем. Вся відновлена техніка відвантажується до зони АТО [12].

Отже підприємства ОПК працюють. Втім Міністерство оборони і Генеральний штаб не можуть освоїти 18 мільярдів гривень, які виділив уряд для закупівлі зброї. Повний цикл виробництва танку – 9 місяців, бронетранспортера – 7 місяців. Щоб закупити нову зброю її спочатку необхідно виробити.

Висновки. За результатами набутого у ході проведення антитерористичної операції досвіду бойового застосування та експлуатації бронетранспортерів необхідно вивчити питання щодо доцільності закупівлі ЗС України одночасно БТР-3Е, БТР-4Е, які мають майже однакові тактико-технічні характеристики. Виваженим має бути і рішення щодо встановлення бойового модуля на бронетранспортер. Бойові модулі "Сармат", "Грім", "Шквал", "Штурм" та "Парус" мають майже однакові бойові спроможності і, на нашу думку, доцільно обрати один базовий бойовий модуль за критеріями безпеки та ефективності використання, економічної доцільності, простоти обслуговування, ремонтопридатності та перспектив модернізації.

ОПК, як сектор економіки, призначений для розробки і виробництва продукції оборонного призначення, фактично є фундаментом воєнної безпеки та оборони країни. Підтримання високого рівня його розвитку є одним із пріоритетів військово-промислової політики.

Задля збереження вітчизняного ОПК необхідно щоб державне оборонне замовлення та закордонні контракти забезпечували обсяг випуску військової техніки в кількості, що дозволяє підтримувати виробничі потужності, розвиватися та отримувати прибуток задіяним підприємствам. Максимальну увагу слід приділяти вирішенню питань імпортозаміщення. Підлягають вирішенню питання утворення нових коопераційних зв'язків та їх переорієнтування із зовнішнього на внутрішній ринок.

Виробництво техніки малими серіями просто невигідно економічно та абсолютно безглуздо у військовому відношенні. Адже чим більша партія продукції, тим дешевше кожна одиниця. Якщо техніки мало, кожен зразок стає на вагу золота і в економічному, і у військовому сенсі.

Визначати спроможності вітчизняних підприємств щодо можливості задовольнити потреби ЗС України та інших складових сектора безпеки та оборони доцільно на підставі уточнених Кабміном та Міністерством оборони пріоритетів, у тому числі необхідно не тільки визначити першочергові напрями модернізації, а й окреслити довготермінову перспективу переозброєння. Створення нових зразків озброєнь і розвиток фундаментальної та прикладної науки мають стати пріоритетними напрямами розвитку ОПК.

Список використаної літератури

1. Нормативно-правова база у галузі безпеки і оборони України. Видання друге, доповнене – Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння, Київ, 2012. – 820 с.

2. *Горбулін В.П.* Через роки, через відстані… Держава та особистість / Володимир Павлович Горбулін. – Київ, 2006. – 306 с.

3. *Горбулин В.П.* Без права на покаяние / Владимир Павлович Горбулин. – Харьков: Фолио, 2009. – 379с.

4. *Згурец С.Г.* Оружие Украины. Боевой арсенал 2010 / Сергей Григорьевич Згурец. – К. : Defense Express, 2010. – 104 с.

5. *Бадрак В.В*. Культ: оружейный бизнес по-украински / В.В.Бадрак, С.Г.Згурец, С.В.Максимов. – К. : КВІЦ, 2004. – 306 с.

6. *Устименко О.В*. Перспективи вітчизняного ОПК щодо переозброєння танкових підрозділів Збройних Сил України / О. В. Устименко, С. Е. Хлонь, С. С. Гаценко // Перспективи розвитку озброєння та військової техніки Сухопутних військ : Збірка тез доповідей Міжнародної науково-технічної конференції (Львів, 14 - 16 трав. 2014 р. – Л. : Вид-во АСВ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, 2014. – С. 78–79.

7. *Сальнікова О.Ф.* Вплив технологічного відставання підприємств оборонно-промислового комплексу на стан та розвиток Збройних Сил України / О. Ф. Сальнікова // – Режим доступу: http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Firbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FZnpviknu_2013_43_19.pdf

8. Експортна продукція оборонно-промислового комплексу України – К. : компанія "Індустріальні технології", 2004. – 768 с.

9. *Устименко О.В.* Військово-промислова політика з підготовки держави до збройного захисту національних інтересів // Журнал "Системи озброєння і військова техніка". – Х.: ХУПС. – 2013. – Вип. №3(35). – С. 163–167.

10. *Пеньковський В.І.* Перспективи БТР–4 в механізованих частинах Збройних Сил України / В. І. Пеньковський, С. Е. Хлонь О. В. Устименко // Перспективи розвитку озброєння та військової техніки Сухопутних військ : Збірка тез доповідей Міжнародної науково-технічної конференції (Львів, 14 - 16 трав. 2014 р. – Л. : Вид-во АСВ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, 2014. – С. 67–68.

11. Первая бронемашина "Кугуар" отправилась в зону АТО – Режим доступу: http://www.newsru.ua/auto/08aug2014/kuguarato.html

12. ДК "Укроборонпром" відновив 27 одиниць бронетехніки за тиждень – Режим доступу: http://www.ukroboronprom.com.ua/newsview/1/508